

Różnorodność problemów u progu czwartej fali modernizacji

1. Osiągnięcia polityki socjalnej w państwach Unii Europejskiej

Historia kontynentu europejskiego, poczynając od epoki Renesansu stanowi cywilizacyjny fenomen rozwojowy. Wychodzeniu z ograniczeń ustroju feudalnego towarzyszył niezwykle rozwój technologiczny, poszerzanie obszarów tolerancji i możliwości rozwoju jednostek utalentowanych. W tych trzech zakresach Europa z jej różnorodną kulturą górowała nad innymi obszarami cywilizacji pozaeuropejskich. Względnie pokojowy wiek, XIX-e stulecie prawie bez wojen, między kongresem wiedeńskim a wybuchem I wojny światowej spowodował, że w wielu państwach na pierwszy plan wysuwano postulaty bezpieczeństwa socjalnego. Osiągnięcia w tym względzie nie były trwałe ani jednolite. Zwrócenie uwagi na ekonomiczne podłoże wszelkich procesów społecznych, z jednej strony przez liberałów a z drugiej przez Marksa i jego wyznawców, doprowadziło do uruchomienia zróżnicowanych trendów, prowadzących do sprzecznych rozwiązań. Liberałowie postulowali wycofywanie się państw z przysługujących im ról aż na pozycję przysłowiowego „nocnego stróża”. Po stu kilkudziesięciu latach dyskusji nadal wielu uważa, że główną rolą państwa jest wyłącznie bezpieczeństwo zewnętrzne i wewnętrzne — co powoduje, iż rządy widzą swe prerogatywy w polityce zagranicznej, utrzymaniu armii i zarządzaniu policją. Z kolei doktryna Marksa z wieloma rozgałęzieniami i niuansami przekształcała się w ideologię rewolucyjną, przypominającą system wierzeń. Na terenach, gdzie przez czas dwóch pokoleń panował realny socjalizm doszło do zniszczenia elit kulturotwórczych. Po początkowych sukcesach w zakresie likwidacji analfabetyzmu i inwestycji industrializacyjnych realny socjalizm doprowadził do niemożliwego do nadrobienia zapóźnienia cywilizacyjnego. Pomimo zwycięstwa demokracji w wielu częściach Europy środkowo-wschodniej — postulat zrównania pracy fizycznej i umysłowej — po dziś dzień wywołuje skutki w skali, przekraczającej możliwości naprawcze kilku pokoleń.

Przyjęcie powszechnego prawa wyborczego dla wszystkich mężczyzn i kobiet postawiło rządzących wobec konieczności regulacji prawnych w zakresie praw socjalnych obywateli: zabezpieczenia ich na wypadek utraty pracy, tworzenie towarzystw emerytalnych, kontroli systemu ubezpieczeń zdrowotnych, pomocy społecznej dla wdów, sierot i inwalidów.

Przywódcy UE wielokrotnie analizowali doświadczenia i rozwiązania z zakresu polityki socjalnej tych państw, które sprawdziły się i działają najlepiej. Przoduje, podobnie jak i w zakresie budowy instytucji demokratycznych Wielka Brytania, z najstarszą klasą robotniczą. Spośród trzech ustaw: o emeryturach z 1908 r., o ubezpieczeniach bezrobotnych i ubezpieczeniach chorych z 1911 roku [\[1\]](#), dwie pierwsze okazały się możliwe do dźwignięcia przez ówczasie najbogatsze państwo świata. Niemniej, (ponieważ wszystkie trzy reformy miały być sfinansowane z podatków od spadków i darowizn), wywołało to kryzys parlamentarny, polegający na stosowaniu permanentnego weta przez Izbę Lordów. Kryzys zażegnano, uchwalając konstytucyjną ustawę proceduralną, wprowadzającą ograniczenie liczby wet izby wyższej oraz zakazując lordom wetaować ustawy w zakresie finansów publicznych. Mimo tych rozstrzygnięć natury konstytucyjnej, system ochrony zdrowia w Wielkiej Brytanii ewoluował między prywatnym a państwowym i żadne z przyjętych przez Anglików rozwiązań własnościowych, w zakresie polityki zdrowotnej, nie przyniosło zadowalających rezultatów.

Niemcy jako pierwsze państwo świata zaczęło budować swój system emerytalny w latach 70-tych dziewiętnastego wieku. W tym zakresie Bismarck korzystał ze znakomicie przygotowanych prawników, zarówno na uniwersytetach pruskich jak i (po 1871) we wszystkich rejonach zjednoczonych Niemiec. Po II wojnie światowej Niemcy Zach. stworzyły system opieki zdrowotnej oraz ochrony prawnej osób niepełnosprawnych oparty w połowie na instytucjach państwa a w połowie na instytucjach pozarządowych — fundacjach społecznych i prywatnych. Niemcy okazały się państwem, w którym tzw. partnerstwo publiczno-prywatne rozwinęło się najlepiej, chociaż system ten po raz pierwszy wprowadzono w Stanach Zjednoczonych. [\[2\]](#) Szwecja podobnie jak i inne państwa Skandynawii przoduje w zakresie najbardziej wszechstronnego systemu emerytalno-rentowego (zabezpieczenia na starość i na wypadek utraty zdrowia).

W ostatnich dwóch stuleciach Francja jest państwem, w którym ścierają się ze sobą prądy Racionalista.pl

ortodoksyjno-liberalne z socjaldemokratycznymi. Ta druga tendencja dążyła do jak największego skrócenia czasu zatrudnienia, w tym do wprowadzenia pięciodniowego tygodnia pracy oraz rozbudowy korzystnych systemów emerytalnych. W wielu dziedzinach francuskiej gospodarki udało się stworzyć rozbudowane systemy zabezpieczenia na starość oparte zarówno o składki zatrudnionych jak i zasilane przez system akcjonariatu pracowniczego. System, który satysfakcjonował wielu Francuzów, umożliwiając wczesne przechodzenie w stan spoczynku, okazał się mało odporny na zmiany koniunktury i długotrwałe kryzysy gospodarcze (zarówno ten z końca lat dwudziestych XX stulecia, jak i obecny).

Wprowadzając powyższe rozwiązania w poszczególnych państwach UE zachodzi potrzeba poprzedzenia ich kompleksowymi badaniami społecznymi i makro-ekonomicznymi. Uniknięcie błędów w związku z istotnymi różnicami potencjałów ekonomicznych i odmienności kulturowych jest wymogiem przetrwania cywilizacyjnego, stabilizującym sytuację społeczno-polityczną. Antropologia kulturowa dostarcza wielu przykładów wskazujących, iż pewne cechy charakterystyczne dla społeczeństw i wspólnot lokalnych, w zależności od prowadzonej polityki, mogą mieć negatywne, neutralne, bądź pozytywne, czy niekiedy wręcz bardzo pozytywne znaczenie dla wysiłków prorozwojowych. Prawnicy nie są antropologami, ale wiedza i odpowiedzialność tworzących prawa polega na świadomości stanu, w którym rozwiązań prawnych nie należy wprowadzać na próbę.

Niemniej tego rodzaju regulacje „na próbę” zaczęto stosować w ruchu transgranicznym, dotyczącym przepływu ludności w państwach UE oraz w zakresie rozszerzania ich uprawnień w państwach-stronach umów wzajemnych. Ostatecznie kwestie przemieszczania się obywateli Europy uregulowano w układzie z Maastricht o utworzeniu Unii Europejskiej i wynikającym z niego porozumieniu z Shengen. [3] Porozumienie to, z Ośrodkiem Rejestracji Danych i archiwum, ustanawia i reguluje strefę swobodnego poruszania się, ruch transgraniczny w skali niemal całego kontynentu (z Norwegią i Szwajcarią nie wchodzących w skład UE). Porozumienie to jest wielkim dobrodziejstwem dla mieszkańców wszystkich stowarzyszonych państw Układu z Shengen, ale nie jest wystarczające.

Pomysł wprowadzenia podwójnego obywatelstwa nie jest na naszym kontynencie czymś nowym. Wypływa z tradycji polskich i niemieckich. Na potrzeby Unii Europejskiej możemy wymagać zaadoptowania pojęcia **indygenatu**, polegające na uznaniu za krajowca obywatela państwa obcego. Pojęcie to było znane już w I Rzeczypospolitej, Prusach Książęcych, występowało także w konstytucji II Rzeszy Niemieckiej. [4] Można będzie je zastosować do podwójnego obywatelstwa w państwach Unii Europejskiej — jeżeli zostanie wypracowana możliwość udzielania pomocy każdemu mieszkańcowi UE, zwłaszcza w sytuacjach nadzwyczajnych, zarówno na terenie państw Unii jak i poza jej granicami.

Inicjatywa Węgier z marca 2011, polegająca na objęciu na terenie całej Unii szczególną ochroną ofiary przestępstw, zmierza w dobrym kierunku. Wypracowanie tego rodzaju dokumentu w przyszłości umożliwi w skoordynowany sposób niesienie pomocy mieszkańcom Europy na wypadek sytuacji nadzwyczajnych, np. klęsk żywiołowych, czy też obywatelom państw Wspólnoty przebywającym poza Unią w sytuacjach zagrożeń życia, jak miało to ostatnio miejsce (pierwszy kwartał 2011) w Libii.

Problematykę praw socjalnych w skali globalnej po II wojnie światowej zaczęto regulować w paktach i konwencjach zarówno w systemie ONZ-u jak i w porozumieniach kontynentalnych. Opracowując Pakty Praw Człowieka zdecydowano się rozdzielić je na: Pakt Praw Cywilnych i Obywatelskich i Pakt praw Socjalnych i Gospodarczych. Rozdzielenie katalogu praw człowieka na dwa dokumenty o fundamentalnym znaczeniu w skali ogólnoswiatowej powoduje niekiedy odmienne ich traktowanie. Uważa się, że o ile Pakt Praw Cywilnych i Obywatelskich ma charakter niezbywalny to Pakt Praw Gospodarczych i Społecznych można traktować jako wytyczony kierunek dążeń, w zależności od potencjału gospodarczego poszczególnych państw i ich aktualnych możliwości w tym zakresie. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu usiłuje przeciwstawić się tej interpretacji. Przyjęcie tej linii orzecznictwa na kontynencie europejskim jest tym bardziej uzasadnione, iż w roku 1961 w Turynie 28 państw przyjęło Europejską Kartę Praw Socjalnych (ang. *European Social Charter* ESC) będącą konwencją międzynarodową Rady Europy chroniącą

podstawowe prawa społeczne i ekonomiczne obywateli państw sygnatariuszy). Dokument ten zaczął obowiązywać od roku 1965 po ratyfikacji przez dwie trzecie państw sygnatariuszy. Polska ratyfikowała Europejską Kartę Praw Socjalnych już w roku 1961. Zabezpiecza ona dziewiętnaście podstawowych praw, m.in. prawa do: pracy (art. 1), godnych warunków pracy (art. 2), bezpieczeństwa i higieny pracy (art. 3), godnego wynagrodzenia (art. 4), organizowania się (art. 5), ochrony dzieci i młodzieży (art. 7), ochrony zatrudnionych kobiet (art. 8), poradnictwa zawodowego (art. 9), szkolenia zawodowego (art. 10), bezpieczeństwa socjalnego (art. 12), pomocy socjalnej i medycznej (art. 13), korzystania z pomocy opieki społecznej (art. 14), a także prawo osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo do szkolenia zawodowego, rehabilitacji i zabezpieczenia społecznego (art. 15).

Dokument ten był wielokrotnie uzupełniany i rewidowany. Nastąpiło to w 1988 r. *Additional Protocol* (sygnowany przez 17 państw — obowiązuje od 1991). Tak samo w 1991 r. przyjęto *Protocol amending the Charte* — opcjonalnie uzupełniający, a w roku 1996 w istotny sposób znowelizowano dotychczas istniejącą Kartę ESC — *Revised European Social Charter* (została sygnowana zaledwie przez 9 państw). Od 1992 zaczął obowiązywać *Additional Protocol* (Protokół Dodatkowy), wprowadzający prawo równych szans i równego traktowania w sprawach zatrudnienia, zawodu, informacji i konsultacji pracodawca — pracownik oraz prawo do ochrony socjalnej osób w wieku podeszłym.

Przyjęta w 1996 r. zrewidowana *Revised European Social Charte* (Nowa Europejska Karta Socjalna) uwzględniła zachodzące zmiany społeczne. Zaczęła obowiązywać z dniem 1 lipca 1999. Uaktualnia ona i umacnia prawa gwarantowane przez Kartę, a także zawiera nowe prawa i bardziej postępowe zabezpieczenia, takie jak m.in. prawo do godności w miejscu pracy (Art. 26), do ochrony przed biedą i wykluczeniem (art. 30) i prawo do mieszkania (art. 31). Ponadto zakres art. 15, dotyczącego osób niepełnosprawnych, został znacznie rozszerzony i wychodzi poza problem ich zatrudniania. Ustanawia się w nim prawo osób niepełnosprawnych do niezależności, socjalnej integracji i uczestnictwa w życiu społecznym. Na dzień obecny państwa mogą być stronami obu Kart — starej i zrewidowanej, tym bardziej, że pełne przyjęcie tego nowego dokumentu wydaje się sprawą przyszłości (państwa EWG uznały ją za obowiązującą po przyjęciu przez 1/2 a nie 2/3 sygnatariuszy). Sygnatariusze także tej pierwszej Karty ESC z 1961 r. zobowiązani są do składania co dwa lata sprawozdań Europejskiemu Komitetowi Praw Socjalnych ze stosowania norm zawartych w konwencji ESC. Od lipca 1998 r. zaczął obowiązywać drugi z przyjętych protokołów uzupełniających, wprowadzający nowy system skarg, który umożliwi składanie ich osobom fizycznym i prawnym, w tym zwłaszcza organizjom pozarządowym. Podmioty te mogą kierować do Komitetu Praw Socjalnych zażalenia przeciwko państwom, w przypadku podejrzenia o pogwałcenie praw człowieka zagwarantowanych w Karcie (lub obydwu Kartach) jeżeli pochodzą z państw sygnatariuszy ESC. Byłe państwa socjalistyczne nawet stając się członkami Unii Europejskiej, nie ratyfikowały żadnego z dokumentów, pochodzących z lat dziewięćdziesiątych, ani protokołów dodatkowego i opcyjnego — umożliwiającego skargi indywidualne, ani zrewidowanej Karty ESC. Różnice stopnia uregulowań zakresu prawnej ochrony gwarancji socjalnych obywateli także na naszym kontynencie są znacząco istotne.

W tej sytuacji Komisja Polityki Społecznej Rady UE zajmuje się szerokim spectrum zagadnień różnej rangi i o różnym znaczeniu priorytetowym. Są to [tematy-działy](http://eur-lex.europa.eu/RECH_menu.do?ihmlang=pl) (http://eur-lex.europa.eu/RECH_menu.do?ihmlang=pl): a) Romowie, b) Niedyskryminacja i równe szanse dla wszystkich w UE, c) Prawa osób niepełnosprawnych, d) Prawa emerytów, e) Zdrowie i bezpieczeństwo w miejscu pracy, f) Ochrona konsumenta, g) Media, h) Zabawki, i) Uznawanie dyplomów i kwalifikacji w Unii Europejskiej, j) Podróżowanie a niepełnosprawność, k) Ochrona prywatności, l) Zatrudnienie, ł) Imigracja i azyl, m) Zwalczanie korupcji, n) Wielojęzyczność w UE, o) Bezpieczeństwo żywności, p) Piłka nożna, r) Roaming — międzynarodowe połączenia telefoniczne. Wieloma z tych zagadnień-działów zajmują się niekiedy wspólnie inne komisje Rady Europy, ale obciążenie pracą Komisji Polityki Społecznej jest największe. Różnorodność i zakres prac, będący wynikiem reagowania na problemy bieżące i kwestie zgłaszane przez państwa członkowskie UE świadczy o konieczności procedowania w zakresie znacznego bogactwa tematycznego a różnorodność ta w konsekwencji prowadzi do tego, że proces integracji odbywa się wielowymiarowo, przebiega przy znaczącym zróżnicowaniu czasu potrzebnego na wypracowanie i wprowadzenie uzgodnień.

Jednym z istotnych osiągnięć Komisji Polityki Socjalnej w ostatnim okresie jest przyjęcie dwojakiego rodzaju limitów czasu — dla pracy wykonywanej ciągle i - dla sytuacji pozostawiania w gotowości do świadczenia pracy, w niektórych zawodach (np. lekarze, strażacy). [5]

Komisja Polityki Społecznej jak dotychczas nie usiłuje budować jednolitego systemu zabezpieczeń społecznych w skali całego kontynentu. Różnice w stopniu zamożności obywateli, jak i w zakresie rozbudowania systemów emerytalnych i ubezpieczeniowych są tak znaczne, że próby w tym względzie nie mogą wyjść poza elementarne porozumienia poziome pomiędzy poszczególnymi państwami, zawierającymi wyłącznie umowy bilateralne.

2. Wsparcie instytucji UE dla pro-rozwojowej polityki gospodarczej i społecznej

Wiele obszarów działania współczesnej Unii Europejskiej wymaga przeformułowania. Odnosi się to zarówno do integracji gospodarki w skali całego kontynentu jak i zagadnień absorbujących prace poszczególnych komisji unijnych w zakresie infrastruktury i sfery usług. Modernizacja transportu, inwestycje służące obsłudze transportu i bezpieczeństwa energetycznego w skali kontynentu (np. głębiny port paliwowy w duńskim Arcus) mają priorytetowe znaczenie. Niemniej wśród projektów finansowanych przez instytucje UE są też i takie, które nie zapewniają w długim okresie wzrostu potencjału gospodarczego państw członkowskich Wspólnoty (np. budynki na wystawę EXPO pod Lizboną, czy budowle wyłącznie służące masowej rozrywce). Przykłady inwestycji związanych z organizacją mistrzostw w piłce nożnej w Grecji czy Portugalii są w tym względzie transparentne.

Tradycyjne instytucje unijne jak Europejski Bank Centralny i Europejski Fundusz Społeczny (istnieje od 1958 roku) potrzebują daleko idącego wsparcia badaniami naukowymi, pozwalającymi wypracować zarówno działania pro-rozwojowe, jak i wzmacniające postępującą integrację.

Powolne ujednocianie podatków na terenie całej wspólnoty może zaważyć na integracji gospodarki całego kontynentu. Jednocześnie potrzebą chwili w związku z przedłużającym się światowym kryzysem ekonomicznym staje się globalna polityka przemysłowa. Brak takiej polityki jest wyzwaniem dla wszystkich a w pierwszej kolejności dla ekonomistów. Europa ma wspólną walutę. Nie ma zaś jednolitego zarządu polityką finansową w skali całego organizmu, jakim jest UE. Czy w związku z jednolitą walutą nie powinien działać jeden urząd o kompetencjach ministra finansów? Propozycje tego rodzaju pojawiają się wśród ekspertów w pismach fachowych i na łamach prasy o profilu finansowym.

Do zastosowania w skali ponadpaństwowej może okazać się ujednoczenie podatków od wysokodochodowych osób prawnych. Wzorcowe w tym względzie są systemy podatkowe Austrii i Szwecji. Habsburskie cesarstwo Austro-Węgry przyjęło pośredni podatek przemysłowy jednolicie w całym państwie w roku 1867. [6] Pozwolił on na stopniowe uprzemysłowienie różnorodnych rejonów Cesarstwa takich jak Czechy, czy w pewnym stopniu Węgry i Galicja. System ten pozwolił uniknąć alokacji przemysłu ze względu na wysokość płaconych podatków i podporządkował inwestycje czynnikom stymulującym znaczący rozwój ekonomiczny, takim jak wydobywanie bogactw naturalnych, czy w jeszcze większym stopniu pomnażanie zasobów wysoko wykwalifikowanej siły roboczej. Szczegóły tego systemu podatkowego dopracowywano także po rozpadzie Cesarstwa w roku 1918 i w państwie austriackim po II wojnie światowej. [7] Na dzień obecny tego rodzaju postulaty są zgłaszane wobec UE, jako elementarny punkt wyjścia służący gospodarczej unifikacji na skalę globalną. [8]

Szwecja budowała i przekształcała swój system podatkowy od połowy XVIII stulecia. Szwedzki podatek od działalności przemysłowej wraz ze znacznymi ulgami inwestycyjnymi połączono z maksymalnie uproszczonymi wzorami poboru podatków i zasadą całkowitej ich jawności. [9] Jednocześnie to właśnie Szwecja (<http://www.szwecja.filo.pl/index.php?id=hist>) uzyskała najdoskonalsze efekty polityki uprzemysłowienia. Warto przy tym przypomnieć, iż jest to państwo neutralne od 1724 roku (po wycofaniu się tego królestwa z umowy poczdamskiej, przygotowującej rozbiory Polski), państwem które potrafiło wykorzystać — także w prowadzonej polityce zagranicznej — swoje ogromne złoża rudy żelaza i metali rzadkich. Próby podjęcia podobnej polityki przez Hiszpanię w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX stulecia dały już niewielki wzrost poziomu życia. Jednocześnie Hiszpania nie uporała się ze znaczącym, dwucyfrowym procentem bezrobocia w latach gospodarczej prosperity. Sytuacja ta w okresie obecnego kryzysu uległa gwałtownemu pogorszeniu.

Dalekowschodnie modele ekonomiczne (japoński, koreański, chiński) w słabo rozwiniętych częściach świata w niewielkim stopniu nadają się do zastosowania ze względów kulturowych i socjoekonomicznych — braku wystarczającej ilości wykwalifikowanej i taniej siły roboczej, jak również z powodu, że ich wdrożenie prowadzi do kolosalnego rozwarstwienia społeczeństw.

W wielu środowiskach europejskich ekspertów gospodarczych poruszany jest temat

stopniowego znoszenia barier nakładanych na państwa UE w zakresie produkcji, poczynając od limitów produkcji stali po produkty rolne. Istotnym warunkiem likwidacji kwot „przydzielonych” mogło być wykazanie, że dane państwo i producent poświadczą fakt przeznaczenia zwiększonej produkcji na eksport poza obszar Wspólnoty. Ograniczenia wewnętrznej konkurencyjności w obrębie UE doprowadziły do sytuacji, w których zaistniałe rozwiązania odczuwane są jako dokuczliwe zwolnienie wzrostu, nawet przez tak zamożne państwa, jak Francja czy zjednoczone Niemcy, które nie mogły rozwinąć polityki uprzemysłowienia we wschodnich landach w skali zapewniającej pełną równowagę ekonomiczną tych terenów. Paradoksalność sytuacji posunięta została tak daleko, że inwestorzy prowadzący budowy na terenie Afryki czy w Ameryce Łacińskiej zaopatrują się w surowce przetworzone (cement, stal) poza rynkami europejskimi. Jednym z pierwszych postulatów polskiego rządu w momencie rozpoczęcia prezydentury - lipiec 2011 — będzie dotyczyć 15-to procentowego zwiększenia limitów produkcyjnych, zwłaszcza w zakresie trwałych produktów rolnych (cukier, mleko w proszku).

Poszczególne państwa ze swymi gospodarkami włączają się do światowego systemu na różnych jego etapach. Pierwszą rewolucję przemysłową przeszła Anglia, poczynając od wydobycia węgla i używania go do wytopu surówki żelaza importowanej ze Szwecji. [10] Druga rewolucja przemysłowa, polegała na umasowieniu produkcji, wypracowaniu nowoczesnych technik zarządzania i automatyzacji. Etap ten najdoskonalej do swoich gospodarek wprowadziły Stany Zjednoczone i Niemcy. Trzecia fala modernizacji nadeszła wraz z upowszechnieniem się elektroniki stosowanej w urządzeniach powszechnego użytku na skalę masową. Wiele wskazuje na to, że fala czwarta nadejdzie wraz z pełnym sprzęgnięciem komputerów z środkami masowego przekazu.

Niewątpliwą okazją dla tego typu działań będą stanowić inwestycje w zakresie cyfryzacji mediów, które zasilą finansowo europejskie fundusze socjalne. Większość rozwiązań dotyczących towarzystw finansowych z kapitałem europejskim mogłoby zostać objęte polityką protekcjonistyczną w obrębie całej UE. Postulat ten powinien zostać zabezpieczony poprzez opracowanie warunków brzegowych dla takiej współpracy na przykładzie osiągnięć ekonomicznych, wiążących składki ubezpieczeniowe obywateli z wielkimi inwestycjami. Prawidłowy w tym względzie może być model niemiecki i wzorowane na nim rozwiązania znane w Polsce w okresie II Rzeczypospolitej.

Przyjęcie przez instytucje unijne dyrektyw, wymagających wypracowania dla nadawców programów radiowych i telewizyjnych jednolitej platformy cyfrowej otwiera Wspólnotę na zupełnie nowe możliwości w zakresie upowszechnienia wysokiej kultury i edukacji. Tego rodzaju wyzwanie może dać impuls dla rozwoju różnorodnych przedsięwzięć finansowanych przez producentów i nadawców zmierzających do wypracowania współpracy na niespotykaną skalę w dziedzinach, które hasłowo można by określić terminem ang. *Art & Biznes*. Docelowo tego rodzaju przedsięwzięcie pozwoli na zatrudnienie wielu osób, bez względu na ich miejsce zamieszkania — odległość od europejskich metropolii. Programy realizowane w najdalszych zakątkach kontynentu będą mogły być emitowane dla zainteresowanych. Powinno to przynieść wzrost poziomu oświaty i wiedzy ogólnej wszystkich obywateli państw członkowskich, a także mieszkańców innych państw, które na obecnym etapie rozwoju jedynie pretendują do zacieśnienia współpracy z UE.

Europejska kultura i wiedza współczesnemu światu może dać bardzo wiele. Będzie najcenniejszym przedmiotem eksportu, zwłaszcza o czym warto pamiętać, historia działalności wielu pokoleń urodzonych na naszym kontynencie nie ograniczała się do walk i eksploatacji, ale także polegała na badaniach geografii, przyrody, historii pozaeuropejskich cywilizacji i religii, zwyczajów etnicznych i dokonań kulturowych. Pod tym względem wywodząca się z tradycji hellenistycznych, żydowskich, rzymskich — chrześcijańska i zarazem świecka Europa - nie ma w sobie równych w porównaniu z innymi cywilizacjami.

*

Summary

Social Rights as Human Rights.

Diversity of Problems on the Eve of the Fourth Wave of Modernization.

The paper consists of two parts: The first discusses accomplishments in the field of social policy in the EU countries, such as France, Germany, Sweden and Great Britain, as well as the system of guarantees of social rights within all-continental system of the international law adopted by the members of the European Council, Common Market and the EU.

The second part deals with postulates concerning support for EU institutions improving their economic policy aimed at growth of nations. Besides, the possibilities of common financial management, common taxes and the most efficient growth-oriented allocation of financial means,

with reference to creating all-European digital media platform and cultural exchange, are discussed (considered).

Przypisy:

[1] "ARTYKUŁ 1. Jeśli projekt ustawy finansowej, uchwalony przez Izbę Gmin i przesłany do Izby Lordów co najmniej na jeden miesiąc przed zakończeniem sesji, nie został uchwalony przez Izbę Lordów bez poprawek w ciągu jednego miesiąca od daty przesłania go do tejże Izby, to projekt ów, o ile Izba Gmin nie postanowi inaczej, zostanie przedłożony Jego Królewskiej Mości i stanie się ustawą Parlamentu z chwilą nadania mu sankcji królewskiej, pomimo że Izba Lordów nie wyraziła zgody na ów projekt ustawy.[...]". Ustawa o Parlamencie (*The Parliament Act*) z 1911 r. z uwzględnieniem zmian z 1949 r. *Powszechna historia państwa i prawa. Wybór tekstów źródłowych*. Wyboru dokonali Marian Józef Ptak i Marek Kinstler, Wrocław 1999, s. 321. Zob. też hasło *David Lloyd George* [w:] *Oksfordzki słownik biograficzny*, Warszawa 1999.

[2] Thomas Frank, *Co z tym Kansas? Czyli jak konserwatyści zdobyli serce Ameryki*. Przedm. J. Żakowski, Warszawa 2008.

[3] W. Walters, J. H. Haahr, *Zarządzanie Europą*. Warszawa 2011.

[4] "Art. 3. Dla całych Niemiec istnieje jeden wspólny indygenat, skutkiem czego podwładni (poddani, obywatele) jednego państwa należącego do Związku uznawani są w każdym innym państwie Związku za krajowców i uprawnieni do zamieszkania na stałe, do działalności gospodarczej, do zajmowania urzędów publicznych, do nabywania własności ziemskiej, do uzyskania miejscowego obywatelstwa, do korzystania ze wszystkich innych praw obywatelskich na tych samych warunkach i w równy sposób co tubylcy, także w zakresie dochodzenia praw i ochrony prawnej". Konstytucja II Rzeszy Niemieckiej z 16 kwietnia 1871 r. [w:] *Powszechna historia państwa i prawa*. Wyd. cyt., s. 195.

[5] Nowa, unijna dyrektywa o tygodniowym czasie pracy, była konieczna, bo prawie połowa krajów nie przestrzega tej obecnie obowiązującej, ustalającej limit tygodniowy na 48 godzin. Kompromisowe rozwiązanie przewiduje, że 48 godzin to tygodniowy limit, ale pracodawca będzie mógł za zgodą pracownika wydłużyć tydzień pracy do 60 godzin w trzymiesięcznym okresie rozliczeniowym, chyba że inaczej stanowi zbiorowy układ pracy lub porozumienie partnerów społecznych w danym kraju. Przy braku porozumienia i przy zaliczeniu nieaktywnego czasu dyżurów do normalnego czasu pracy (tak jak w Polsce) tygodniowy czas pracy można wydłużyć nawet do 65 godz. Dodatkowo dyrektywa, w przypadku lekarzy czy strażaków, różnicuje czas pracy aktywnej i nieaktywnej.

[6] "§ 2. Oprócz tego następujące sprawy, jakkolwiek nie podlegają wspólnemu zarządowi, prowadzone winny być według zasad, które od czasu do czasu należy uzgadniać między sobą: 1) sprawy handlowe, a w szczególności prawodawstwo celne; [...] 2) przepisy dotyczące podatków pośrednich, a ściśle związane z produkcją przemysłową". Ustawa o sprawach wspólnych dla obu części Monarchii Austro-Węgierskiej z 21 grudnia 1867. [w:] *Powszechna historia państwa i prawa. Wybór tekstów źródłowych*, wyd. cyt., s. 193. Zob. też Henryk Wereszycki, *Historia Austrii*, Wrocław 1986.

[7] N. Gajl, *Teorie podatkowe na świecie*, Warszawa, 1992.

[8] Andreas Kammer, Christian Kellermann, *Europejska polityka podatkowa w impasie. Jak uniknąć konkurencji o najniższe podatki?*, przeł. J. Smoleński [w:] *Podatki. Przewodnik Krytyki Politycznej. Antologia*, Warszawa 2011.

[9] Andrzej Szahaj, [Uczyć się od Szwedów!](#)

[10] Bronisław Geremek, Kazimierz Piesowicz, *Ludzie, towary, pieniądze*, Warszawa 1968; John Kenneth Galbraith, *Społeczeństwo dobrobytu, państwo przemysłowe*. Warszawa 1973.

Jerzy Kolarzowski

Doktor habilitowany, adiunkt w Instytucie Historyczno-Prawnym Uniwersytetu Warszawskiego (Wydział Prawa i Administracji). Współzałożyciel i rzecznik prasowy PPS (1987 - luty 1988), zwolniony z pracy w IPI PAN (styczeń 1987), współredagował Biuletyn Informacyjny Ruchu Wolność i Pokój (1986-1987), sygnatariusz platformy Wolność i Pokój (1985), przekazywał i organizował przesyłanie m.in. do Poznania, Krakowa, Gdańska, Lublina i Puław wielu wydawnictw podziemnych. Posiada certyfikat „pokrzywdzonego” wystawiony przez IPN w 2003 r. Master of Art of NLP. Pisze rozprawę habilitacyjną "U podstaw europejskiej filozofii praw człowieka. Narodziny jednostki w sferze publicznej i prywatnej w pismach Braci Polskich". Zainteresowania: historia instytucji życia publicznego i prywatnego, myśl etyczna i religijna Europy (zwłaszcza okresu reformacji). Bada nieoficjalne nurty i idee inspirujące kulturę europejską. Hobby: muzyka poważna, fotografia krajobrazowa. Autor książki [Filozofowie i mistycy](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 04-07-2011)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1982) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1982>)

Contents Copyright © 2000-2011 Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2011 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych

portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl